

„DET GRØNLANDSKE SELSKAB“

Af *Mikael Gam*

Hvad er dette selskabs, denne forenings formål?

Blandt andet dette:

- at styrke nationens interesse for Grønland og grønlænderne ved at sprede kendskab til landet og dets befolkning,
- at være et samlingsorgan for de i grønlandske forhold interesserede personer,
- at udgive skrifter om Grønland og grønlandske forhold,
- at støtte kulturelt arbejde i Grønland,
- at være et organ, der ved sin sagkundskab i givet tilfælde kan afgive responsa om grønlandske forhold til myndigheder eller andre, som måtte begære det,
- at samle herboende grønlændere og bidrage til at udvikle deres kendskab til – og interesse for – dansk ånd og kultur.
- at fremme forarbejder til erhvervsmæssige muligheder i Grønland.

I de ovenstående paragraffer, som er anført i en lidt anden rækkefølge, end de står i selskabets love, har understregningerne kun relevans i forhold til denne artikel. Hensigten med nærværende artikel er at meddele, at Det grønlandske Selskabs bestyrelse er af den opfattelse, at selskabet bør træde mere direkte og positivt ind i det grønlandske samfundsarbejde.

Forholdet er jo dette i disse nyordningens og opbygningens år, at trods en kolossal indsats af teknik og penge er det ikke muligt at klare alle opgaver – og da slet ikke på én gang – alene ved statens og landsrådets bevillinger. Hvor mange opgaver end staten påtager sig – og de er mange flere end hernede – så bliver der nogle tilbage, som må løses ad privat vej. Og der er fra privat side hernede allerede gennem mange år gjort en indsats, der står respekt om. Således kan nævnes det første skridt: de grønlandske børnesanatorier, der har deres oprindelse i den allerførste rigsdagsdelegation til Grønland i 1923, og det første sanatorium kom året efter. Senere er Røde Kors børnehjemmene kommet til samt Red Barnets børnehaver i alle byer.

Ud over disse institutioner, som er udtryk for meget stor privat indsats, er der på anden måde ved at vokse forbindelser op mellem danske og grønlandske kredse. Således kan nævnes *venskabsbytanken*. De fleste grønlandske byer har nu en dansk venskabsby, og forhåbentlig vil de alle have det inden længe. – Det skal senere i denne artikel blive berørt, hvordan man kunne tænke sig en udbygning af forholdet mellem disse venskabsbyer tilrettelagt. Det må være klart, at i en sådan forbindelse må det blive en noget ensidigt virkende kontakt med ydelser væsentligst fra dansk side. Det må i hvert fald foreløbig være ideen i denne sag.

Det grønlandske Selskabs bestyrelse har ment, at selskabets forsøg med en indsats i Grønland ikke måtte være for omfattende. Man måtte frem for at sprede sig over for meget hellere sætte mere ind på et enkelt område, hvor trangen var stor, og hvor der i forvejen ikke var gjort nogen særlig privat indsats. Overvejelserne endte i, at det blev *ungdomsarbejdet*, man ville forsøge at tage del i for at supplere, hvad der ellers blev gjort på dette felt.

Samtidig med, at man i bestyrelsen nåede til denne slutning, var der formandskifte i selskabet, og den nye formand fik som sin første opgave at foretage en rejse til Grønland i sommerens løb for at undersøge, hvor der var behov for støtte og til hvad, – områder, hvor staten eller landsrådet ikke kunne forventes at træde til. Formanden skulle med andre ord *samle og registrere* de ønsker, man måtte have deroppe, og dermed ville *den side* af opgaven, man havde sat sig, være løst. Den anden side lå hernede. Selskabets tanke havde nemlig været den at blive et samlende led for ønsker fra Grønland og tilbud hernede fra. Det grønlandske Selskab ville med andre ord prøve, om det kunne blive et mellemlid, et kontaktled, blive *kontaktskabende* – en formidler af behovet fra den ene side og tilbuddene fra den anden, så behov og tilbud kunne blive tilpasset hinanden og derved udfylde et hul i udviklingen på vedkommende område.

I tiden 26.8. til 17.9. foretog jeg den ønskede grønlandsrejse og besøgte med en enkelt undtagelse alle de vestgrønlandske byer. Oplysningsudvalgene, fritidsudvalgene samt i flere tilfælde kommunalbestyrelserne var repræsenteret ved mine møder deroppe. I forvejen havde jeg rundsendt en længere redegørelse for, hvad jeg kom efter, hvilket lettede det hele meget og bevirkede, at jeg kunne gøre rejsen forholdsvis hurtigt. – Jeg fik alle vegne den bedste modtagelse, og der vist absolut interesse for selskabets tanke. En ret stor rapport ligger nu i selskabet og kan bruges som en lang ønskeseddel, der kan tages frem, når det andet skridt er taget: at finde de rette kontakter hernede.

Men det er vigtigt at få grebet dette første kontaktsøgende skridt rigtigt an. Det gælder om at få tydeligt udtrykt, hvad det er, vi gerne vil være med til at sætte i gang, og få fundet ud af, hvem man skal henvende sig til? – Vi er i bestyrelsen kom-

met til det resultat, at vi vil forsøge at skabe kontakter ved til danske byers borgmestre at sende nærværende artikel som særtryk af tidsskriftet „GRØNLAND“ sammen med et brev fra formanden med nærmere oplysninger. Borgmesteren i en by kunne f. eks. derefter søge kontakt med foreninger og klubber i byen – eventuelt virksomheder og enkelte personer, som kunne tænkes at ville være med i dette ungdomsarbejde i Grønland ved at støtte økonomisk. I visse tilfælde i form af rede penge, i andre ved fremskaffelse af inventar, instrumenter, bøger, eller hvad der nu kan være ønsker om. Det må være klart, at noget egentlig afbalanceret forhold mellem den danske og den grønlandske by kan der ikke – i hvert fald ikke økonomisk – forventes etableret. Den danske by må især blive den ydende og den grønlandske fortrinsvis den nydende part – et forhold, der måske ad åre kan ændre sig. – For de danske byer, der allerede har en grønlandsk venskabsby, vil selskabet også gerne være en støtte og tilbyder at hjælpe ved uddybelsen af kontakten mellem venskabsbyerne, så ønskerne, behovet, opgaverne kommer tydeligt frem. Vi tilbyder også at være behjælpelig ved etablering af flere venskabsbyforbindelser. Og skulle det være ønskeligt, er formanden rede til at rejse rundt til de byer, der ville være interesseret heri, for nærmere at oplyse om behovet i Grønland og for eventuelt at være behjælpelig ved skabelsen af kontakt. Det skal for en ordens skyld lige understreges, at vi ikke søger etableret venskabsbyforbindelser, uden at vedkommende by deroppe er indforstået dermed ved sin kommunalbestyrelse.

Hvilke opgaver ligger der da for? – Det kan for det første oplyses, at jeg under min grønlandsrejse fik opgivet *halvandet hundrede ønsker* af yderst forskellig karakter og omfang. Yderpunkterne kan vist opgives som: lige fra et forsamlingshus til en million til en fodbold til halvtreds kroner. Imellem disse yderpunkter ligger en række ønsker: lysbilledfremviser, symaskine, hobbyværktøj, inventar til spejderhytte, sportsplads, ballonhal til indendørs sport etc. Desuden ønsker om venskabsby, venskabsportsforening m. m. m. – nok at vælge imellem.

Det er hændt gang på gang, når et af selskabets bestyrelsesmedlemmer, en fra grønlandsministeriet eller fra Grønland har holdt foredrag et eller andet sted her i landet, at vedkommende er blevet spurgt, om der var en opgave, man kunne anbefale løst i Grønland ad privat vej, for så havde man i den eller den forening eller klub midler til et eller andet, – hvad kunne der foreslås? Nu er det ikke let lige på stående fod at kaste en opgave ud. Her ville det være bedre, om man kunne henviser til et sted, hvor sådanne ønsker var registreret. I dette tilfælde kunne altså „Det grønlandske Selskab“ være kontaktskaber, så *kontaktapparatet*, som er det, vi søger at skabe, kommer til at virke, – sådan at vi formidler forbindelsen, men trækker os derpå ud af det m. h. t. *den* opgave, som de to led, kontakten er oprettet imellem, så selv løser. – Fra erfaringerne under min rejse i Grønland i efteråret

ser det ud til, at den grønlandske side vil bruge kontaktleddet, og vi håber, den samme interesse vil vises fra dansk side. Grønland er vel ikke noget u-land, men mange af områderne og opgaverne deroppe har dog u-landskarakter, – og måske ikke mindst inden for det felt, vi har valgt som vort interessefelt, *ungdomsarbejdet*, vil alt ikke kunne komme med i første omgang ved ydelser fra statens og landsrådets side. Det private indslag vil her være særdeles nyttigt.

Og det haster! Ungdommen har fået en farlig fritid, som ikke udfyldes på rette måde. Støtte til afhjælpning af dette kan gives hernede fra. Det gælder blot om at kalde de gode kræfter frem og få dem koordineret med det behov, der er for at få etableret gode forhold for de unge i fritiden, – til imødegåelse af de onde kræfter, der vil skade dem: spiritus, lediggang, kønssygdomme o. s. v.

Men kommer staten og landsrådet da slet ikke ind i billedet her? – Det gør de i højeste grad. Først og fremmest ved udbygning af de almindelige skoler samt tekniske skoler, kurser, aftenskoler, ungdomsskoler for de 14–18 årige og lign. – Der forventes vedtaget en lov i folketinget til vinter om *ungdomsklubber*, hvoraf der skulle opføres én om året i de kommende 10 år, en halv snes klubbygninger til 800.000 kr. stykket. Fra landsrådets side ydes støtte til de 12 ungdoms- eller fritidsklubber, der i de seneste år er kommet i gang. De har til huse i ældre bygninger: skoler, sygehuse og boliger, som ikke mere skal anvendes til deres oprindelige formål. I Holsteinsborg ligger den bedste ungdomsklub, – det gamle lærlingehjem gennemmoderniseret, indviet den 20. september 1965.

Kan de unge ikke selv yde noget? Man skulle synes, de nok selv kunne spare sammen til en fodbold. Det kan de også, og det bør de også. Man kunne afstive en sådan sammensparing ved at meddele, at den slags ting må man selv klare. Men også med større opgaver skulle de kunne sættes i gang. Man kunne eventuelt forlange, at man deroppe fra skulle møde med en vis del af beløbet, der skulle til for at fremskaffe et eller andet, for at få støtte hernede fra. – Men lige meget, hvordan vi griber sagen an, så vil de unge ikke selv kunne magte opgaven. Der bliver meget tilbage, som vi hernede kan tage os af. Der bliver mange huller at fylde.

Vil man være med til at fylde disse huller?

„Det grønlandske Selskab“s adresse: L. E. Bruunsvej 10. Charlottenlund. Telefon Ordrup 5733.